

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 229g/2019 și nr. 5g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 12¹ alin. (4), 49, 53
alin. (5), 448 și 452 din Codul de procedură civilă
*(incompatibilitatea judecătorului la judecarea succesivă a aceleiași cauze
civile)*

CHIȘINĂU

9 iunie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate pe 26 decembrie 2019 și, respectiv,
pe 29 ianuarie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 9 iunie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizările nr. 229g/2019 și nr. 5g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 12¹ alin. (4), 49, 53 alin. (5), 448 și 452 din Codul de procedură civilă, ridicată de S.C. „S.D.M. – Sirocco” S.R.L. și S.C. „Monvica” S.R.L., reprezentate de dl Sergiu Sloninov, în dosarele nr. 2rh-139/2019 și, respectiv, nr. 3rh-41/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizările privind excepția de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de două complete de judecată de la Curtea de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

3. Totodată, având în vedere identitatea de obiect, Curtea a decis conexarea sesizărilor într-un singur dosar în baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, atribuindu-i numărul „229g/2019”.

A. Circumstanțele litigiilor principale

1. Circumstanțele cauzei civile nr. 2rh-139/2019

4. Pe 4 noiembrie 2019, reprezentatul S.C. „S.D.M. – Sirocco” S.R.L., dl Sergiu Sloninov, a depus o cerere de revizuire la Curtea de Apel Chișinău prin care a solicitat revizuirea Deciziei Curții de Apel Chișinău din 2 iulie 2019. Prin această decizie, executorul judecătoresc a fost obligat să transmită procedura de executare nr. 065-524/17 din 13 noiembrie 2017 către lichidatorul S.A. „Anchir”, întreprindere aflată în proces de faliment.

5. Pe 11 decembrie 2019, dl Sergiu Sloninov a solicitat recuzarea completului de judecată format din dnii judecători Ion Țurcan, Maria Anton și Vitalie Cotorobai, susținând că acest complet de judecători a examinat cauza anterior și a pronunțat Decizia din 2 iulie 2019, care face obiectul cererii de revizuire.

6. Pe 18 decembrie 2019, în cadrul ședinței de judecată, dl Sergiu Sloninov a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 49, 53 alin. (5), 448 și 452 din Codul de procedură civilă.

7. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

2. Circumstanțele cauzei civile nr. 3rh-41/2019

8. Pe 12 iulie 2019, reprezentantul S.C. „Monvica” S.R.L., dl Sergiu Sloninov, a depus o cerere de revizuire la Curtea de Apel Chișinău, prin care a solicitat revizuirea Deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2018. Prin această decizie, instanța de apel a anulat un ordin emis de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.

9. Pe 11 decembrie 2019, dl Sergiu Sloninov a solicitat recuzarea completului de judecată format din dnii judecători Anatol Pahopol, Angela Bostan și Grigore Dașchevici, susținând că acest complet de judecători a examinat cauza anterior și a pronunțat Decizia din 13 noiembrie 2018, care face obiectul cererii de revizuire.

10. Pe 18 decembrie 2019, în cadrul ședinței de judecată, dl Sergiu Sloninov a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 12¹ alin. (4), 49, 53 alin. (5), 448 și 452 din Codul de procedură civilă.

11. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„[...]

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 12¹ Ridicarea excepției de neconstituționalitate

„[...]

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.”

Articolul 49 Inadmisibilitatea participării repetate a judecătorului la judecarea aceleiași cauze

„(1) Judecătorul care a luat parte la judecarea cauzei în primă instanță nu mai poate participa la judecarea acesteia în instanță de apel, de recurs și nici la rejudecarea ei în primă instanță, după casare.

(2) Judecătorul care a luat parte la judecarea cauzei în instanță de apel nu mai poate participa la judecarea ei în primă instanță, repetat, în instanță de apel și nici în instanță de recurs.

(3) Judecătorul care a luat parte la judecarea cauzei în instanță de recurs nu mai poate participa la judecarea ei în primă instanță și nici în instanță de apel sau în cea de recurs.

(4) Prevederile prezentului articol nu au incidență asupra cazurilor de refuz de primire a cererii de chemare în judecată în temeiul art. 169, de restituire a cererii de chemare în judecată în temeiul art. 170 și 171, de scoatere a cererii de pe rol în temeiul art. 267 sau de încetare a procesului în temeiul art. 265 lit. a) și b), precum și de respingere a pretențiilor ca fiind tardive.”

Articolul 53 Procedura de soluționare a cererii de recuzare

„[...]

(5) Instanța decide asupra recuzării în camera de deliberare printr-o încheiere motivată, care nu se supune nici unei căi de atac decât odată cu fondul hotărârii sau al deciziei.

[...].”

Articolul 448

Instanțele competente să examineze cererea de revizuire

„(1) Cererea de revizuire împotriva unei hotărâri sau încheieri rămase irevocabilă prin neatacare se soluționează de instanța care s-a pronunțat asupra fondului.

(2) Cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.”

Articolul 452

Examinarea cererii de revizuire

„[...]

(2) Dezbaterile sunt limitate la admisibilitatea revizuirii și la faptele pe care se întemeiază.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile articolului 49 din Codul de procedură civilă nu interzic participarea repetată a judecătorului la examinarea căilor extraordinare de atac, fapt care încalcă dreptul la judecarea cauzei de către un tribunal imparțial. În acest sens, autorul susține că examinarea admisibilității cererii de revizuire de către completul de judecată care a examinat și a pronunțat soluția în cauza care face obiectul cererii de revizuire este sortită eșecului. Spre deosebire de Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală îi interzice judecătorului să participe la o nouă judecare a cauzei în procedura căii extraordinare de atac (revizuirea reprezentând o cale extraordinară de atac) dacă a mai participat în calitate de judecător la examinarea aceleiași cauze în primă instanță, într-o cale ordinară sau extraordinară de atac, precum și în cazul participării ca judecător de instrucție [teza I de la articolul 33 alin. (3) din Codul de procedură penală].

15. Totodată, cuvântul „instanța” din articolul 448 din Codul de procedură civilă este interpretat în jurisprudența instanțelor de judecată ca semnificând „completul de judecată”. Această interpretare permite repartizarea cererilor de revizuire spre examinarea judecătorilor care au judecat fondul cauzei. Totuși, în opinia autorului excepției de neconstituționalitate, această practică încalcă dreptul la judecarea cauzei de către un tribunal imparțial.

16. De asemenea, autorul excepției de neconstituționalitate susține că imposibilitatea contestării separate a încheierii prin care s-a respins cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate [articolul 12¹ alin (4) din Codul de procedură civilă] și a încheierii prin care s-a soluționat o cerere de recuzare [articolul 53 alin. (5) din Codul de procedură civilă] încalcă dreptul persoanei la un recurs efectiv.

17. Autorul excepției de neconstituționalitate mai susține neconstituționalitatea articolului 452 din Codul de procedură civilă sub aspectul omisiunii repartizării în mod aleatoriu a cererilor de revizuire.

18. Potrivit autorului excepției, interpretările normelor contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 15, 16, 20, 54 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul uneia dintre părțile în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

22. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 12¹ alin. (4), 49, 53 alin. (5), 448 și 452 din Codul de procedură civilă.

23. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

24. Una din condițiile prevăzute pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea HCC nr.2 din 9 februarie 2016, § 82). Normele contestate trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

25. Sub acest aspect, Curtea reține că articolul 12¹ alin. (4) din Codul de procedură civilă prevede că, dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța refuză ridicarea acesteia printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

26. Curtea constată că instanța a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de către autorul sesizării (a se vedea *supra* § 7 și § 11). Prin urmare, articolul 12¹ alin. (4) din Codul de procedură civilă nu este incident în cauzele în care a fost ridicată excepția.

27. În Decizia nr. 84 din 19 iunie 2019, § 19, Curtea a menționat că este irațional ca autorul excepției de neconstituționalitate să conteste încheierea instanței de judecată prin care a fost dispusă ridicarea excepției

de neconstituționalitate, el fiind, în principiu, primul beneficiar al admitterii acesteia.

28. Curtea reamintește că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar, acest instrument riscă să devină unul simulat, o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 110 din 10 octombrie 2019, § 18, și jurisprudența citată acolo).

29. Aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză, unde eventuala admitere a acestui capăt de sesizare nu ar avea niciun efect asupra cauzei în care a fost ridicată, neproducând nicio consecință. Autorul excepției de neconstituționalitate nu are un interes legitim de a contesta încheierea prin care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Totodată, acesta nu poate pretinde aplicabilitatea articolului 12¹ alin. (4) din Codul de procedură civilă, de vreme ce instanța a admis cererea privind ridicarea excepției și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia. Prin urmare, acest capăt de sesizare este inadmisibil.

30. Curtea notează că articolul 452 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în partea ce vizează pretinsa omisiune de repartizare a cererii de revizuire în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, nu este incident. Aceasta deoarece excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în contextul examinării unei cereri de recuzare. La examinarea cererii de recuzare se verifică doar dacă există vreun motiv de parțialitate a judecătorului/judecătorilor, nu dacă cererea de revizuire a fost sau nu repartizată în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

31. Totodată, Curtea notează că repartizarea cererii de revizuire în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor nu reclamă o problemă de drept constituțional, ci una de interpretare și de aplicare a legii, care nu ține de competența Curții. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că pentru elucidarea problemei interpretul legii poate recurge la toate regulile de interpretare. El trebuie să aibă în vedere în special regula *In claris non fit interpretatio* (Textele clare nu trebuie interpretate) și regula *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus* (Unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă). Cu alte cuvinte, caracterul general al formulării unui text legal conduce la caracterul general al aplicării lui, fără să fie necesare distincții pe care textul respectiv nu le conține și nu le urmărește (DCC nr. 34 din 19 aprilie 2018, § 24).

32. Cu privire la aplicabilitatea articolului 53 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Curtea reține că acest articol stabilește că instanța decide asupra recuzării în camera de deliberare printr-o încheiere motivată, care

nu se supune niciunei căi de atac decât odată cu fondul hotărârii sau al deciziei. Curtea observă că în cauzele în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate se examinează o cerere de recuzare a judecătorilor cărora li s-a repartizat cererea de revizuire. Așadar, articolul 53 alin. (5) din Codul de procedură civilă este incident.

33. Sub acest aspect, Curtea notează că ține de competența legislatorului să instituie numărul căilor de atac și condițiile în care pot fi exercitate (a se vedea DCC nr. 43 din 5 aprilie 2019, § 20), cu respectarea prevederilor Constituției. Faptul că încheierea prin care instanța se pronunță asupra unei cereri de recuzare nu poate fi contestată separat, ci odată cu fondul cauzei, nu ridică o problemă din perspectiva dreptului de acces liber la justiție și a dreptului la un recurs efectiv, garantate de Constituție. Aceste drepturi subzistă.

34. În acest context, Curtea reiterează că dreptul de acces la justiție poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cu condiția ca acestea să fie rezonabile și proporționale cu scopul urmărit. Dreptul de acces la un tribunal acoperă și dreptul de a introduce apel sau recurs, în măsura în care astfel de căi de atac sunt reglementate de legislația națională. Aceasta nu înseamnă că accesul liber la justiție trebuie asigurat la toate instanțele judecătorești și la toate căile de atac, deoarece competența și căile de atac sunt stabilite exclusiv de legiuitor, care poate institui reguli speciale, având în vedere situații deosebite (HCC nr. 4 din 1 martie 2016, §§ 57-58).

35. În același timp, Curtea menționează că procedura de soluționare a unei cereri de recuzare nu îmbracă forma unui contencios care să reclame un tratament jurisdicțional, fiind vorba de o chestiune de administrare a actului de justiție. Procedura asupra cercetării și judecării cererii de recuzare este o procedură incidentală, al cărei obiect este cu totul distinct de obiectul propriu al cauzei civile la care se referă. Această procedură nu are caracter jurisdicțional civil în sens material, ci caracter administrativ-judiciar (DCC nr. 98 din 19 decembrie 2016, § 27). Așadar, acest capăt de sesizare este inadmisibil.

36. Cu privire la aplicabilitatea articolelor 49 și 448 din Codul de procedură civilă, autorul excepției de neconstituționalitate pune în discuție pretinsa incompatibilitate a judecătorului care a pronunțat hotărârea într-o cauză civilă de a examina ulterior cererea de revizuire împotriva hotărârii în discuție. Prin urmare, Curtea admite că, la examinarea cererii de recuzare, instanța care a trimis sesizările la Curtea Constituțională va ține cont de aceste dispoziții.

37. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă din fața instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27). Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate constituie o ingerință în vreun drept fundamental.

38. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*supremația Constituției*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 15 [*universalitatea*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 119 [*folosirea căilor de atac*] din Constituție.

39. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Această condiție nu este îndeplinită în raport cu articolele 1, 4, 7, 8, 15, 16 și 54 din Constituție.

40. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 33 din 19 martie 2020, § 31, și jurisprudența citată acolo).

41. În continuare, Curtea va analiza dacă prevederile articolelor 49 și 448 din Codul de procedură civilă implică vreo ingerință în drepturile garantate de articolele 20 și 119 din Constituție.

42. Curtea reține că un atribut esențial al unui proces echitabil îl reprezintă principiul imparțialității judecătorului. În acest sens, articolul 116 din Constituție stabilește că judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii (DCC nr. 13 din 9 februarie 2018, § 20, și DCC nr. 62 din 19 septembrie 2016, § 20).

43. Astfel, în cauza *Kyprianou v. Cipru* [MC], 15 decembrie 2005, §118, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a rezumat principiile care decurg din jurisprudența sa cu privire la imparțialitatea instanței judecătorești, după cum urmează:

„[...] Într-o societate democratică este de o importanță fundamentală ca instanțele judecătorești să inspire încredere persoanelor și [...]. În acest sens, articolul 6 îi impune instanței imparțialitatea. Imparțialitatea denotă, în mod normal, lipsa prejudecății sau a părtinirii, existența sau lipsa acesteia putând fi probată în mai multe moduri. Astfel, Curtea face distincție între abordarea subiectivă, adică încercarea de a constata convingerea personală sau interesul unui judecător într-o anumită cauză, și abordarea obiectivă, adică stabilirea oferirii de garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în acest sens [...]. Cu privire la cel de-al doilea test, atunci când acesta este aplicat în cazul unui complet de judecători, este necesar să se stabilească dacă, pe lângă comportamentul personal al oricărui dintre membrii acelui complet, există fapte care pot trezi dubii privind imparțialitatea. În acest sens, chiar aparențele pot avea o anumită importanță [...]. Atunci când se hotărăște dacă într-o anumită cauză există motive legitime să se bănuiască că un complet nu este imparțial, punctul de vedere al celor care pretind că acesta nu este imparțial este important, însă nu decisiv. Ceea ce este decisiv este dacă bănuiala poate fi justificată obiectiv [...].”

44. Din perspectiva testului obiectiv, în cauza *Warsicka v. Polonia*, 16 ianuarie 2007, § 40, Curtea Europeană a menționat că exigențele unui

proces echitabil garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu împiedică în mod automat ca același judecător să exercite succesiv diferite funcții în același caz civil. Nu este incompatibil *prima facie* cu exigențele articolului 6 § 1 din Convenție dacă același judecător este implicat, mai întâi, într-o decizie privind fondul unei cauze și, ulterior, în proceduri în care este examinată admisibilitatea unei căi de atac împotriva acelei decizii. Evaluarea conformității participării aceluiași judecător în diferite etape ale unui proces civil cu exigența imparțialității trebuie făcută de la caz la caz, avându-se în vedere toate circumstanțele acestora și caracteristicile normelor relevante ale procedurii civile aplicabile cazului. Trebuie confirmat dacă legătura dintre problemele substanțiale determinate într-o decizie privind fondul cauzei și admisibilitatea unei căi de atac împotriva acestei decizii este atât de strânsă, astfel încât să genereze dubii privind imparțialitatea judecătorului.

45. Această abordare a fost reiterată în cazurile *Toziczka v. Polonia*, 24 iulie 2012, § 36, și *Pasquini v. San Marino*, 2 mai 2019, § 148.

46. Așadar, nu contează dubla participare în sine, ci întinderea și natura deciziilor luate. În ipoteza în care judecătorul va examina, în cadrul revizuirii, comiterea unor pretense erori în decizia sa anterioară, atunci va exista o încălcare a principiului imparțialității (a se vedea, *mutatis mutandis*, *San Leonard Band Club v. Malta*, 29 iulie 2004, § 63, *Driza v. Albania*, 13 noiembrie 2007, § 81).

47. Curtea observă că, în conformitate cu articolul 452 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dezbaterile se limitează la admisibilitatea revizuirii și la faptele pe care se întemeiază. Așadar, la etapa admisibilității, instanța de revizuire examinează dacă se atestă sau nu vreun temei din cele prevăzute la articolul 449 din Codul de procedură civilă.

48. Prin definiție și prin esență, în cadrul examinării admisibilității revizuirii se analizează circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute la pronunțarea actului judecătoresc a cărui revizuire se cere. Scopul căii de atac (extraordinară) a revizuirii este retractarea actului judecătoresc irevocabil, având în vedere noile realități.

49. În aceste condiții, simplul fapt că același judecător care a pronunțat actul judecătoresc (irevocabil) pronunțat într-o cauză civilă poate examina ulterior admisibilitatea unei cereri de revizuire împotriva acestuia nu reclamă, *per se*, o problemă din perspectiva dreptului la judecarea cauzei de către o instanță imparțială.

50. Mai mult, Curtea observă că articolul 448 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu prevede expres că cererea de revizuire împotriva unui act judecătoresc irevocabil trebuie examinată de același judecător sau de același complet de judecată. De altfel, în unele situații, examinarea cererii de revizuire de același judecător sau de același complet de judecată care a pronunțat actul judecătoresc a cărui revizuire se solicită poate fi imposibilă

din mai multe motive (e.g. promovarea judecătorului la o instanță ierarhic superioară, demisia sau decesul judecătorului etc.).

51. Articolul 448 alin. (1) din Codul de procedură civilă stabilește, în general, examinarea cererii de revizuire în competența instanței care s-a pronunțat asupra fondului (*i.e.* Judecătoria, Curtea de Apel etc.), nu a judecătorului sau completului de judecată care a emis actul judecătoresc propriu-zis. Totuși, acest fapt nu exclude ca cererea de revizuire să fie repartizată judecătorului sau completului de judecată care a pronunțat actul judecătoresc a cărui revizuire se solicită. Aceasta se explică prin faptul că judecătorul nu și-a expus opinia pe marginea unor circumstanțe noi sau necunoscute la pronunțarea actului judecătoresc.

52. Curtea reține că legislatorul național a instituit, în materie penală, un nivel de protecție mai ridicat, interzicându-le judecătorilor care s-au pronunțat o singură dată asupra fondului unei cauze să participe în viitor chiar și la admisibilitatea unei cereri de revizuire (DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 24).

53. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, prin definiție și prin esență, obiectul examinării unui proces penal diferă de cel al procesului civil. În cadrul procesului penal sunt aplicate criteriile și standarde probatorii care diferă uneori substanțial sub mai multe aspecte importante de cele aplicabile examinării în cadrul procesului civil (DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 32).

54. Și Curtea Europeană a admis că imperativele inerente conceptului de proces echitabil nu sunt în mod obligatoriu aceleași în litigiile privind drepturile cu caracter civil și în cauzele privind acuzațiile în materie penală. În particular, Curtea Europeană a menționat că statele se bucură de o marjă de apreciere mai largă în cauzele civile decât în cauzele penale. Exigențele articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului sunt mai puțin riguroase în cazurile referitoare la drepturile civile, în comparație cu cazurile care vizează acuzații în materie penală (*Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții v. Georgia*, 18 iulie 2019, § 295).

55. În consecință, autorul excepției de neconstituționalitate nu poate pretinde aplicarea standardelor din procesul penal în procesul civil în materia examinării admisibilității revizuirii.

56. Curtea consideră că prevederile contestate nu aduc vreo ingerință drepturilor garantate de articolele 20 și 119 din Constituție. Normele contestate conțin garanții suficiente care asigură dreptul persoanelor la examinarea admisibilității cererii de revizuire de către o instanță imparțială.

57. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 12¹ alin. (4), 49, 53 alin. (5), 448 și 452 din Codul de procedură civilă, ridicată de S.C. „S.D.M. - Sirocco” S.R.L. și S.C. „Monvica” S.R.L., reprezentate de dl Sergiu Sloninov, în dosarele nr. 2rh-139/2019 și, respectiv, nr. 3rh-41/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 9 iunie 2020

DCC nr. 60

Dosarul nr. 229g/2019